

Aan de informateur
Mevrouw drs. E.I. Schippers
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Correspondentie
Anne Heinsbroek
Postbus 2157,
3500 GD, Utrecht
anne@voorleesexpress.nl
030 7600424

Geachte mevrouw Schippers,

U staat voor de uitdaging om de verkiezingsuitslag te vertalen in een solide coalitieakkoord. Wij wensen u hiermee veel succes.

Wij benaderen u namens veertien landelijke en lokale organisaties die dagelijks werken aan het verkleinen van onderwijsachterstanden. Samen met peutercentra, basisscholen, én ouders. Wij vinden het heel positief dat alle partijen waar u mee in gesprek bent onderwijs benoemen als een belangrijke pijler van onze samenleving en daar ook in willen investeren. Goed dat er onder andere aandacht is voor het creëren van kleinere klassen, een focus op taal- en rekenonderwijs en passend onderwijs voor leerlingen met een beperking.

Maar, er is één onderwerp dat wij in het debat en de geformuleerde plannen de afgelopen maanden onvoldoende hebben gehoord:

Het belang van een stimulerende thuisomgeving. Met name voor jonge kinderen met een kans op (taal)achterstand. Wij achten aandacht voor ouders en de thuisomgeving essentieel als we kinderen gelijke kansen willen bieden. Daarom hebben wij onze visie, ideeën en aanbevelingen voor u uitgewerkt.

We hopen dat dit aanleiding zal zijn om bij het regeerakkoord een uitspraak te doen over dit thema, binnen het onderwijsbeleid. We geloven dat onderwijs veel meer kan zijn dan wat een kind leert op school.

Hoogachtend,

Anne Heinsbroek, namens	de VoorleesExpress
Alette Baartmans, namens	Taal begint thuis
Carolien de Groot, namens	JES Rijnland
Cora van de Koppel, namens	Alsare ontwikkeling en advies
David Kranenburg, namens	Actief Ouderschap
Efrat de Groot–Yadgar, namens	Kenniscentrum Verteltassen
Esther Bright, namens	Bereslim
Hieke van Til, namens	Stichting Taalvorming
Hilde Kalthoff, namens	Nederlands Jeugdinstuut (Stapprogramma s en VVE Thuis)
Ilse van Donkelaar, namens	Stichting Voorlezen
Lineke Maat, namens	Taal Doet Meer
Maria Wassink, namens	School's cool Nederland
Walter de Wit, namens	Vinci Toponderwijs
Sandra Pardoel, namens	De Katrol

Gelijke kansen creëren en het terugdringen van taal- en onderwijsachterstanden: het begint bij een stimulerende thuisomgeving

Aanpak van laaggeletterdheid, onderwijsachterstanden en ongelijke kansen

De afgelopen tijd zien we veel aandacht voor het terugdringen van taalachterstand, laaggeletterdheid en het creëren van gelijke kansen voor kinderen die in Nederland opgroeien. Er wordt geïnvesteerd in het bestrijden van laaggeletterdheid bij volwassenen. Er is veel publiciteit voor de Gelijke Kansen Alliantie en het (voorschoolse) onderwijs maakt zich hard voor voldoende middelen voor (voor)scholen en beroepskrachten.

Maar, als organisaties die dagelijks met peutercentra, scholen en ouders werken missen we aandacht voor een belangrijk thema. Volgens ons is de belangrijkste sleutel is in het voorkomen van onderwijsachterstanden en het creëren van gelijke kansen: de thuisomgeving waar kinderen opgroeien én de ouders die daar voor het kind het verschil kunnen maken.

Een veilige en stimulerende thuisomgeving: de basis voor succes

Eén factor heeft het meest invloed op de succesansen van de onderwijs- en maatschappelijke carrière van een kind: een goede vertrouwensband met ouders en een veilige, stimulerende thuisomgeving waar aandacht is voor het kind. Dit klinkt als een factor waar we als maatschappij weinig invloed op hebben.

Maar wij hebben goed nieuws! In de praktijk zien wij dat we samen met ouders een enorm verschil kunnen maken.

Door gerichte inzet van professionals en vrijwilligers zien we dat ouders zich enorm kunnen ontwikkelen. Van onzeker, onzichtbaar en zoekend, naar bewust en gericht. We zien dat alle ouders, ook lager opgeleide ouders, ook degenen die moeite hebben met taal of weinig digitale vaardigheden hebben, de ontwikkeling van hun kinderen thuis heel goed kunnen stimuleren.¹

Ouders willen allemaal het beste voor hun kind...

Ouders willen namelijk allemaal heel graag de beste ouder zijn die ze kunnen zijn. Iedere ouder wil de beste toekomst voor zijn of haar kind. Vaak weten ouders niet goed hoe, voelen ze zich onzeker en machteloos. Ze kennen het onderwijssysteem niet goed. Snappen de (digitale)nieuwsbrieven niet. Hebben moeite met lezen of schrijven. Hebben zelf niet of nauwelijks scholing gehad. Hebben gezondheidsproblemen of financiële zorgen. Of krijgen tegenstrijdige adviezen over opvoeding en meertaligheid.

...maar zijn vaak onzeker en voelen zich machteloos

Logisch dat ze onzeker zijn en zich terug trekken. Onbedoeld versterken wij die onzekerheid nu alleen maar. Door ouders er steeds mee te confronteren dat ze basisvaardigheden onvoldoende beheersen. Door ze steeds bij het consultatiebureau en oudergesprekken te vertellen wat ze moeten doen én hoe. En te benadrukken wat ze niet goed doen. Door jonge kinderen al huiswerk mee te geven en van ouders te verwachten dat ze daarmee helpen. Kortom: door veel dingen van ze te vragen die ze niet goed snappen, niet kunnen of waarvoor ze zich niet capabel voelen. Een onzekere ouder wordt alleen maar meer onzeker.

¹ Prins, D., Wineke, D., van Rooijen, K. (2013) *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs*

Investeren in ouders: een enorm potentieel

In de praktijk zien wij dat deze onzichtbare onzekere ouders een enorm potentieel vertegenwoordigen. Zij hebben hun kinderen enorm veel te bieden. Maar ze zijn zich er niet bewust van en ook het (peuter)onderwijs lijkt dat onvoldoende te beseffen. De meeste scholen zien de praktische ondersteuning die een ouder kan bieden. Die kan zorgen dat kinderen genoeg eten, genoeg slapen, gebracht en gehaald worden en meehelpen met activiteiten.

Als je echt vanuit het kind denkt, is de ouder niet een bijzaak. De houding en het gedrag van deze ouder heeft meer invloed dan die van de leerkracht of andere professionals. De ouder is het belangrijkste rolmodel en is de grootste sleutel tot een succesvolle onderwijs- en maatschappelijke carrière.²

Ouders versterken in een educatief partnerschap: het kan én levert veel op

Wat is er nodig om deze ouder in zijn of haar kracht te zetten? Naast deze ouder gaan staan.

Interesse tonen en meedenken. Niet praten over ouders en over hoe we ze bij school moeten betrekken, maar samen met ze in gesprek gaan over de ontwikkeling van hun kind. Tijd nemen en aandacht geven. Hen vragen wat zij nodig hebben om hun kinderen thuis een positief leerklimaat te bieden. Realistisch zijn in wat ze kunnen bieden.

Wij zien, dat als we hierin samenwerken en allemaal die ouder centraal stellen, ouders enorm opbloeien. En daarmee hun kinderen. Op deze manier samenwerken met ouders vraagt een tijdsinvestering van onderwijsprofessionals, maar die betaalt zich dubbel terug. Door educatief partnerschap met ouders worden kinderen ook thuis gestimuleerd en verbeteren leerprestaties. Wij zien dat potentieel dagelijks. Ook worden onze bevindingen in de praktijk, ondersteund door wetenschappelijk onderzoek.³

De kwetsbare ouder staat steeds meer onder druk

Het is zo pijnlijk om te zien dat wij in Nederland, waar iedere politieke partij onderwijs noemt als belangrijke pijler van onze samenleving, dit potentieel laten liggen. Op dit moment is er geen landelijke visie of beleid waarin we de ouder versterken. Sterker nog, we voeren de druk op de ouders steeds meer op. Door de nadruk te leggen op het feit dat ouders basisvaardigheden niet goed beheersen. Door via digitale kanalen te communiceren die ze niet kennen. En door steeds vaker van ze te verwachten dat ze, ook jonge kinderen, thuis ondersteunen bij het maken van huiswerk.

Scholen focussen zich op taal, rekenen en cito-scores

Ook speelt mee dat scholen steeds minder ruimte ervaren. Van alle kanten wordt van hen verwacht dat ze beter presteren. Nog meer inzetten op taal en rekenen. Scholen staan onder druk en moeten prioriteiten stellen. Dan kiezen zij voor de meest noodzakelijke onderdelen, de onderdelen waarop ze worden afgerekend. Om de druk naar basisscholen en peutercentra te verlagen zijn de criteria van de onderwijsinspectie onlangs aangepast. Helaas zijn daar de criteria over ouderbetrokkenheid grotendeels uit gehaald.

² Mesman, J. (2016) *Socioeconomic status and parenting in ethnic minority families*

³ Menheere, A. & Hooge E. (2010) *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs, literatuurstudie*

Hierdoor geven we scholen niet meer actief de opdracht om met ouders een educatief partnerschap aan te gaan. Wij zijn bang dat scholen en peutercentra, die zoveel druk ervaren en beperkte middelen hebben, dit nog minder tot prioriteit maken.

We leiden leerkrachten op die zich vooral richten op het kind in de klas

Op opleidingen voor onderwijsprofessionals, zoals PABO's, is ook door een focus op basisvaardigheden zoals taal en rekenen, nog steeds bijna geen aandacht voor educatief partnerschap. We leiden leerkrachten op die zich focussen op het geven van goede lessen, het monitoren van de ontwikkeling van kinderen en het ondersteunen van kinderen. Deze leerkrachten zien het partnerschap met ouders niet als een kerntaak. Zij ervaren betrokkenheid van ouders vaak eerder als een extra last, dan als een kans.

Het hoeft niet veel te kosten, door te benutten wat er is

Er zijn geen grote budgetten nodig, maar een andere houding. Van toezichthouders, politici, beleidsmakers, bestuurders en professionals. Er is heel veel kennis in Nederland die we kunnen gebruiken. Een groot aantal bewezen effectieve interventies hebben laten zien dat ze het (voorschoolse) onderwijs kunnen ondersteunen in het vormgeven van dit educatief partnerschap. Ook kunnen zij ondersteunen in het mobiliseren van vrijwilligers die hierin ondersteunen. Als we dit goed inzetten dan kunnen wij met relatief weinig middelen veel meer bereiken, samen met betrokken ouders.

Samen mét ouders kunnen we voor kinderen het verschil maken

Daarom pleiten wij voor een landelijke visie en beleid gericht op educatief partnerschap. Al vanaf de start. Als professionals zorgen wij, samen met vrijwilligers, dat wij de ouder versterken en ondersteunen. Door te vragen wat de ouder nodig heeft en samen te kijken hoe we kunnen helpen. Juist die ouders waarbij het niet vanzelf gaat en waarvan de kinderen moeilijk meekomen. Daarmee kunnen we kinderen enorm laten groeien. En pedagogisch medewerkers en leerkrachten juist ondersteunen in hun taak, in plaats van belasten. Samen kunnen we kinderen laten groeien.

De zorgen, ideeën en aanbevelingen in bovenstaande tekst zijn samengesteld door landelijke en lokale organisaties die dagelijks werken met peutercentra, basisscholen, ouders en kinderen aan het vergroten van kansen van kinderen:

Actief Ouderschap, Alsare ontwikkeling en advies, Bereslim, De Katrol, De VoorleesExpress, JES Rijnland, Kenniscentrum Verteltassen, Nederlands Jeugdinstituut (Stapprogramma's en VVE Thuis), School's cool Nederland, Stichting Taalvorming, Stichting Voorlezen, Taal begint thuis, Taal Doet Meer en Vinci Toponderwijs.

Maart 2017